

28 oktober 2015

Till Konstitutionsutskottet

**YTTRANDE MED ANLEDNING AV REGERINGENS SKRIVELSE 2015/16:25 – RIKSREVISIONENS
RAPPORT OM DIGITALRADIO**

Bakgrund

Riksrevisionens rapport om digitalradio, "Digitalradio – varför och för vem?" (RIR 2015:5), har enligt regeringen tillsammans med remissvaren på planen för digital marksänd radio (Digitalradio-samordningen, SOU 2014:77), legat till grund för beslutet att för närvarande inte gå vidare med frågan om ett digitalt marknät för radion.

Sveriges Radio har beretts möjlighet att yttra sig inför KU:s behandling av Riksrevisionens rapport och har valt att i första hand kommentera faktaunderlaget i rapporten, särskilt de tekniska delarna.

Sveriges Radio har valt att inte särskilt kommentera skälen för införandet av digitalradio, utan hänvisar i det avseendet till förslaget från Digitalradiosamordningen (SOU 2014:77) och SR:s remissvar på detsamma (se bilaga 1).

Detta yttrande utgår från de sammanfattande slutsatser som Riksrevisionen redovisar i sin rapport:

1. Regeringens beredning av en övergång till marksänd digitalradio har brister.
2. Det saknas ett tydligt lyssnarperspektiv i analyserna.
3. Regeringens tekniska bedömningar har svagheter.
4. Det är troligen inte samhällsekonomiskt lönsamt att gå över till digitalradio.

Sveriges Radio har tidigare till Kulturdepartementet lämnat svar på några av de enligt departementet olösta frågor som ställs i Riksrevisionens rapport (bilaga 2).

Detta yttrande bygger på de svar som lämnats till Kulturdepartementet.

Sammanfattning

Riksrevisionens invändningar mot den föreslagna tekniken för digitalradio och de teoretiska studier som invändningarna bygger på, motsägs av andra instanser och utredningar. Erfarenheterna från de länder som byggt ut ett digitalt marknät en annan bild än den som Riksrevisionen ger. Så visar till exempel en undersökning från Nasjonal Kommunikasjons-myndighet att det färdigbyggda digitalradionätet i Norge nu har bättre yt- och befolkningstäckning än det norska FM-nät som ska ersättas.

Riksrevisionens beräknar det samhällsekonomiska värdet med en övergång till digitalradio. Riksrevisionen framhåller att den inte tagit hänsyn till vare sig mediepolitiska frågor som mångfald,

yttrandefrihet och mediernas oberoende eller public serviceradions roll i det svenska samhället. Riksrevisionen har därmed i sin analys inte värderat det bidrag som public service genom sitt särskilda uppdrag tillför samhället.

För att en övergång från FM till digitalradio ska bli lyckosam krävs, enligt Digitalradiosamordningen (SOU 2014:77), en samordning mellan aktörerna på radiomarknaden, god framförhållning och en tydlig och genomarbetad plan som är förankrad i branschen och har politikernas stöd.

En sådan samordning sker inte för närvarande.

Den nuvarande situationen med olika besked till Sveriges Radio, som avvaktar politiska beslut, och kommersiell radio, som redan fått tilldelade åttaåriga tillstånd för digital radio och förväntas inleda sändningar, skapar betydande osäkerhet kring frågan om radions framtida distribution såväl hos radiolyssnarna som hos radiobolagen.

I det följande kommenteras rapportens slutsatser (kapitel 7 Slutsatser sidan 77-81).

Riksrevisionens punkt 1

REGERINGENS BEREDNING AV EN ÖVERGÅNG TILL DIGITALRADIO HAR BRISTER

Riksrevisionen skriver att det saknas en färsk studie kring frågan om DAB+ är en relevant teknik för ett digitalt marknät i Sverige och att frågan därför behöver utredas på nytt.

I de länder som sänder i ett digitalt marknät, oavsett om marknätet är helt utbyggt eller om sändningarna sker i begränsad omfattning, är den teknik som används DAB eller DAB+. Alla mottagare för digitalradio som säljs innehåller den nyare tekniken DAB+, men i vissa länder fortsätter man tills vidare att sända med den äldre versionen av tekniken med hänsyn till de konsumenter som tidigt köpt apparater som bara är förberedda för DAB. Det betyder att alla apparater som nu säljs kan ta emot både DAB och DAB+

EBU (Europeiska radiounionen) som organiserar public serviceorganisationer i över 50 länder i Europa utfärdade 2013 en rekommendation om att DAB och DAB+ är den teknik som bör vara standard för digitalradio i Europa (EBU R138). Enligt EBU kan även DRM användas som komplement, men i dag finns det inte något utbud av radioapparater som klarar den tekniken. (se bilaga 3)

Frankrike hör till de få länder som prövat alternativa tekniker, men nu görs försök med DAB+ även i Frankrike.

Den teknik som är standard är alltså DAB+. Branschbedömare anser därmed att det är klarlagt att DAB+ är den harmoniserade tekniken för digitalradio i Europa.

Riksrevisionens rapport ställer också frågor om huruvida distribution över internet kommer att ta över den markburna distributionens roll. Regeringen har i samband med beskedet i digitalradiofrågan gjort klart att den bedömer att behovet av ett marknät för radion kommer att finnas kvar under mycket lång tid.

Om distributionen av radio framöver rent tekniskt skulle kunna ske enbart via internet så kan det ändå inte vara den enda distributionsformen för ett oberoende public service. Sveriges Radios förmåga att nå fram till medborgarna skulle om så sker helt ligga i händerna på kommersiella aktörer.

Riksrevisionen ifrågasätter också rimligheten i att FM ska kunna lämnas när 50 procent av radiolyssnarna tar emot radio via andra plattformar. Med den formuleringen går en viktig nyans förlorad i Digitalradiosamordningens förslag. Utredningen föreslår att när målet om 50 procent är uppnått, kan beslut tas om **en plan** för övergången. Enligt den planen ska konsumenterna sedan ha ytterligare 24 månader på sig för att göra omställningen. Det är i den fasen som Norge nu befinner sig.

Riksrevisionens punkt 2

DET SAKNAS ETT TYDLIGT LYSSNARPERSPEKTIV I ANALYSERNA

Riksrevisionen skriver, med hänvisning till uttalanden från Post- och telestyrelsen (PTS), att det inte finns något belägg för att medborgarna efterfrågar fler radiokanaler och att behovet därför måste undersökas innan ett beslut kan tas om att gå vidare med ett digitalt marknät för radion. Men frågan måste ställas om det finns någon relevant metod för att göra en sådan undersökning.

Den svenska kommersiella radion, vars överlevnad är beroende av att det finns lyssnare till de kanaler som sänds, har via de olika företagen ansökt om tillstånd att få sända 25 kanaler i ett digitalt marknät och tillstånden delades ut av Myndigheten för radio och tv (MRTV) i oktober 2015. Detta har gjorts utifrån företagens förståelse och kunskap om publiken.

Sveriges Radio noterat att det finns en efterfrågan på fler kanaler från Sveriges Radio för att undvika de kanalkrockar som lyssnarna dagligen hör av sig om. Exempel på sådana är konflikten mellan sportutbud och lokalt utbud i P4 och krocken mellan minoritetsutbud och klassisk musik i P2.

Det finns också erfarenheter att hämta från de länder som byggt ut digitalradionät med ett större och mer mångfacetterat utbud än i FM. I Norge har radiolyssnandet ökat under de senaste åren i och med tillkomsten av nya kanaler i det digitala marknätet. Enligt NRK har företaget också nått nya lyssnargrupper.

Enligt den senaste norska mediebarometern är radions lyssnarsiffror de högsta sedan 1994 och det förklaras med de nya kanaler i det digitala marknätet som lyssnarna nu har tillgång till. (se bilaga 4)

En liknande utveckling rapporteras från Storbritannien.

Riksrevisionens punkt 3:

REGERINGENS TEKNISKA BEDÖMNINGAR HAR SVAGHETER

De fakta som SR har tillgång till sammanfattas här:

Yttäckning

Ett markburet digitalradionät (DAB+) ger samma yttäckning som FM. Det är en nödvändig förutsättning i den kravspecifikation som, om det blir aktuellt med en övergång till DAB+, kommer att ligga till grund för den LOU-upphandling som krävs. DAB+ fungerar rent tekniskt annorlunda och med en annan utbredning än FM. Detta har sändarnätsoperatören Teracom tagit hänsyn till vid beräkningarna av täckningen, vilket inte noteras i Riksrevisionens rapport. Enligt Teracom lever företaget upp till de krav på yttäckning som ställs och har redovisat detta i sina underlag till myndigheter och departement.

Robusthet

DAB+-nätet kommer att ha minst samma robusthet som dagens FM-nät. De faktorer som avgör detta blir desamma för det digitala marknätet som för dagens analoga nät.

Försvarets behov av kanal 13 med tanke på relationen till NATO

DAB+-tekniken och den frekvensplanering som gjorts konkurrerar inte med Försvarmaktens behov av att kommunicera med Norge. Skälet är att de aktuella frekvenserna i Norge redan används för digitalradio.

I Norge används kanal 13, den övre delen av frekvensområdet 174 – 240 MHz, för digitalradio på samma sätt som planeringen är gjord i Sverige. Det föreligger ingen skillnad mellan länderna. Frekvensplaneringen är densamma i NATO-landet Norge som den är i Sverige. I Danmark används kanal 13 enbart på Jylland och enligt gällande planering ska inte kanal 13 (230-240 MHz) användas i södra delarna av Sverige.

Möjlighet att erhålla täckning och mottagning på havet längs den svenska kusten

DAB-nätet kommer att planeras för samma täckning som dagens FM även längs kusterna. Någon närmare studie av frågan finns inte.

Här följer närmare kommentarer till de fyra olika punkterna om tekniken:

Yttäckning och befolkningstäckning med DAB+

I Digitalradiosamordningens plan (SOU 2014:77) slogs fast att täckningen för den fast boende befolkningen måste vara lika god för DAB+ som för FM. Kravet på Sveriges Radio i FM är att nå en befolkningstäckning på 99,8 procent av fast boende. I Begreppet yttäckning används också. Det handlar alltså om hur stor geografisk yta som täcks av ett sändarnät. I Sveriges Radios fall har kravet begränsats till fast boende. FM-nätet ger dessutom en yttäckning på cirka 90 procent, där sändartäckningen längs vägnäten är av särskild vikt

Riksrevisionen hävdar, med stöd av sina källor, att den geografiska yttäckningen med DAB+, vid en befolkningstäckning av fast boende på 99,8 procent, blir sämre än med FM. Det faktaunderlag som Sveriges Radio har tillgång till visar på motsatsen.

Citat ur Riksrevisionens rapport (avsnitt 7.3, sidan 80):

”Den analys som Riksrevisionen har låtit göra om ett framtida DAB+-näts täckning, robusthet och strategiska konsekvenser för frekvensutrymmet, visar att kravet på 99,8 procents befolkningstäckning nås med Teracom's beräkningar. En befolkningstäckning på 99,8 procent av hushållen ger med det analoga FM-marknätet i dag en yttäckning på cirka 90 procent. De beräkningar professor Jens Zander med flera har gjort på Riksrevisionens uppdrag visar att yttäckningen med planerad infrastruktur blir betydligt sämre med DAB+. Det kan leda till att den mobila täckningen i framför allt glesbygden kan bli problematisk.”

”För att åtgärda den sämre yttäckningen måste fler master byggas. Det påverkar den ekonomiska beräkningen av hur mycket en utbyggnad kommer att kosta. En sådan beräkning saknas i dagsläget och det är därför oklart hur mycket en eventuell utbyggnad av DAB+-nätet kommer att kosta.”

Riksrevisionens slutsatser bygger på en rapport från KTH (professor Zander m.fl.). Enligt rapporten har Teracom vid beräkningen av kostnaderna för en hushållstäckning på 99,8 procent, vilket är dagens krav på FM, missat att man då inte når den yttäckning på 90 procent som FM klarar i dag. Skälet är att en DAB+-sändare täcker ett mindre område än en FM-sändare.

Teracom svarar att KTH har helt rätt när det gäller beskrivningen av hur DAB+-sändare fungerar jämfört med FM-sändare, det vill säga att DAB+ signalen enkelt uttryckt når kortare än FM-signalen. Men KTH har inte noterat att Teracom har tagit hänsyn till detta i sina beräkningar och därför använt fler sändare än som skulle behövas för att enbart nå önskvärd hushållstäckning. I Teracoms kostnadsberäkning har också detta ingått. Några nya master behöver inte byggas eftersom man kan använda det stora antal master som redan i dag används för markburen digital-TV, där behovet av många master också är större jämfört med den tidigare analoga tv-distributionen.

Med det större antalet sändarplatser för DAB+ blir ändå priset för ett frekvenslager för Sveriges Radio (10-12) kanaler, enligt Teracom, betydligt lägre än för dagens fyra FM-kanaler. Teracoms beräkningar har stöd i erfarenheter från till exempel Schweiz och Norge där det digitala marknätet är färdigtutbyggt.

KTH:s beräkningar tillbakavisas också av företaget Progira, var rapport tidigare har tillställts KU (Kommentarer till RR rapport om DAB/Mats Ek/20150527 – se bilaga 5).

I Norge, där det digitala nätet är utbyggt, har den norska motsvarigheten till PTS redan utvärderat yttäckningen- och befolkningstäckningen med ett DAB+-nät jämfört med FM. Rapporten från *Nasjonal kommunikasjonsmyndighet* (NKOM 10/2 2015) visar att både yt- och befolkningstäckning har blivit bättre i digitalradionätet jämfört med FM (se bilaga 6).

Rapporten sammanfattades i juni i år vid ett möte i Oslo av Bjarte Sörhus från NKOM och följande siffror presenterades:

- För NRK:s del når DAB-nätet 99,5 % av den bofasta befolkningen jämfört med dagens FM som når 98,6 % (kravet för övergång i Norge har varit minst samma befolkningstäckning för digitalradionätet som för FM)
- Täckningen längs vägarna är 96,5 % för DAB och 89,3 % för FM och siffrorna gäller alltså NRK.

Mätrapporten finns publicerad på www.nkom.no och där framgår att myndigheten använt sig av dels de internationella parametrar för kalkylering av sändartäckning för DAB och FM som ITU rekommenderar, dels av egna fältmätningar.

Robusthet – beredskapsläget vid kris och olyckor

De källor som Riksrevisionen bygger sin rapport på hävdar att ett digitalt marknät inte är lika robust som dagens FM-nät. Den slutsatsen bygger enligt andra bedömare på en missuppfattning.

Riksrevisionen (Avsnitt 7.3, sidan 80):

”Det planerade DAB+-nätet riskerar också att vara mindre robust än FM-nätet och därmed sämre ur beredskapssynvinkel. Det kan därför bli svårt för staten att använda radion för viktiga meddelanden i framtiden.”

Den fråga som ställs är alltså om DAB+-nätet kan fylla samma funktion som FM vid stora störningar i samhällets infrastruktur. Är DAB+ lika robust som FM?

Utgångspunkten är att DAB-nätet ska byggas med samma robusthet som FM. Samma infrastruktur kommer att användas vid digitalradio som i dag används för FM, d.v.s. samma master och byggnader. Det digitala markburna sändningsnätet ska vara utrustat med – förutom redundanta system – reservkraft på sändarstationerna och reservvägar för transmission av signalen för att klara fortsatt drift vid till exempel långvariga strömavbrott och andra dimensionerande händelser.

Ibland förväxlas robustheten för de digitala markburna sändningarna med sårbarheten i IP-näten och lyssning via mobil/dator, vilket gör att fel slutsatser dras. Robustheten och redundansen för DAB+ är alltså densamma som för FM.

Schweiz och Norge är nu på väg att föra över funktioner motsvarande svenska VMA (Viktigt meddelande till allmänheten) från FM till DAB/DAB+.

Teracoms kommentar:

”Dagens FM-nät har en infrastruktur för att klara en mycket hög tillgänglighet med få avbrott och störningar. Sändarnätet är utrustat med – förutom redundanta system – reservkraft på stationerna och reservvägar för transmission av signalen. Kapaciteten i näten begränsas inte av antalet samtidiga lyssnare. Under åren har systemet visat sig kunna hantera mycket stora påfrestningar i skarpt läge, till exempel har utsändningen av radio i vissa fall varit den enda distributionsform som fungerat när omfattande stormar eller bränder under lång tid slagit ut elnäten och andra kommunikationsnät i stora delar av landet.

Ett digitalradio-nät kommer att nyttja samma infrastruktur och kommer att motsvara eller till och med överträffa dagens analoga sändningar när det gäller tillgänglighet, robusthet och redundans. Detta med bibehållen täckning för mobil mottagning, även i mindre tätbebyggda områden.”

(Teracom – synpunkter på inkomna remissvar 2015 04-08, sidan 4. Se bilaga 7.)

Avdelningsdirektör Öivind Vasaasen, ansvarig för beredskapsfrågor på NRK, lämnar följande svar via mail (maj 2015) på fråga från Sveriges Radio om beredskapskraven på NRK:

”NRKs beredskapsforpliktelse er knyttet til radioens P1, strengt tatt uavhengig av distribusjonsteknologi. Vi skal kunne bringe videre informasjon fra statsmyndighet i kritiske situasjoner, både regionalt og nasjonalt. Frem til nå har NRK valgt å ivareta denne forpliktelsen via FM ved at vi har leid et FM-nett fra Norkring med strenge krav til at nettet ikke skal falle ut (oppetidskrav FM: 99,8 %). Så har vi nå inngått en ny avtale med Norkring om et DAB-nett med enda strengere krav (oppetidskrav DAB 99,9%). Myndighetene har frem til nå vært innforstått med at NRK har ivaretatt beredskapsforpliktelsene via FM.”

Konsekvenser för Försvarsmakten

Riksrevisionen har aktualiserat frågan om att svenska DAB-sändningar skulle göra det omöjligt för Försvarsmakten att använda delar av frekvensutrymmet i syfte att kommunicera med NATO-landet Norge.

Försvarsmaktens remissyttrande lyfter fram myndighetens behov av frekvensutrymmet 230-240 MHz (kanal 13 inom frekvensutrymmet 174-240 MHz som är planerat för digitalradio i Sverige) för att kunna kommunicera med andra NATO-länder framför allt i samband med övningar och förberedelser för internationella insatser.

Den svenska planeringen för det digitala marknätet bör inte innebära några komplikationer för Försvarsmakten, i synnerhet inte när det gäller samarbetet med NATO-landet Norge, eftersom man i Norge sänder digital marksänd radio på just dessa frekvenser (uppgiftslämnare Digitalradio Norge).

Uppgifter från EBU och Digitalradio Norge:

- Spektrumutrymmet 174-230 MHz är i Europa allokerat för radiosändningar som primärtjänst (ITU-konferens i Geneve 2006).
- I många europeiska länder är även utrymmet 230-240 MHz planlagt för marksänd digital radio, d.v.s. T-DAB (CEPT Wiesbaden -95 och Constanta -07). Det gäller till exempel Sverige.
- I NATO-landets Norge används redan i dag hela utrymmet 174 – 240 MHz för T-DAB och inte av Försvaret och där har Nato evakuerat utrymmet för T-DAB. I Danmark används också hela utrymmet till radiosändningar, förutom på Jylland där kanal 13 (frekvensutrymmet 230-240MHz) används av den danska försvarsmakten.
- I Sverige har PTS på regeringens uppdrag sedan tidigare planlagt hela utrymmet 174 - 230 och 230-240 MHz för marksänd digitalradio, T-DAB, vilket framgår av den Svenska Frekvensplanen (PTS).
- Om Försvarsmakten ska samutnyttja de koordinerade frekvenserna för T-DAB 230-240MHz är det viktigt att användningen erbjuder nödvändigt skydd mot störningar på tjänsten T-DAB.

Digitalradiosändningar över nämnda frekvenser fungerar sedan lång tid i NATO-länderna Norge, Danmark och Storbritannien. I Sverige har frågan hanterats mellan regeringen och Post och telestyrelsen (PTS), med utgångspunkt från den frekvensplanering som är gjord på europeisk nivå.

Försvarsmakten nämner i sin remiss också särskilt behovet av kanal 13 i Skåne, Blekinge och Gotland. Men där ska inte alls kanal 13 (frekvensutrymmet 230-240 MHz) användas för digitalradio, enligt den svenska planläggningen.

Försvarets Materielverk (FMV) i sin remiss framhåller Försvarsmaktens behov av att kunna använda DAB+ för krypterade informationstjänster på samma sätt som i dag görs via FM2 (DARC) i det analoga nätet. Vad gäller den frågan har Teracom idag en avtalsdialog med FMV/Försvarsmakten angående förlängning av nuvarande överenskommelse om utsändning av s.k. luftlägesinformation via FM-radion. Parterna avser i detta fall att skriva ett tio-årigt avtal och avtalet tar hänsyn till en ev. övergång till DAB+. Vid en övergång till DAB+ kan Försvarsmaktens luftlägesinformation distribueras precis som med dagens FM-radio, med skillnaden att datahastigheten ökar och därmed informationsmängden som överförs. Det kan därmed ge ökad noggrannhet och bättre upplösning för luftlägesinformationen. Förutsättningen är att DAB-täckningen motsvarar dagens FM-täckning och att Försvarsmakten, precis som idag, gör en överenskommelse om att få nyttja en del av överföringskapaciteten i det uppbyggda distributionsnätet för Sveriges Radio.

Konsekvenser för sjöfarten

Transportstyrelsen framhåller i sin remiss på Digitalradioplanen behovet av att kunna lyssna på vanlig radio till sjöss längs de svenska kusterna med DAB+ på samma sätt som med FM. Frågan aktualiseras också i Riksrevisionens rapport.

Uppgifter från Teracom och NRK:

Teracoms planering av DAB+ längs kusterna är gjord på i stort sett samma sätt och för samma täckning som för FM. Men eftersom signalerna i analog och digital radio kan bete sig olika kan det uppstå skillnader vad gäller mottagningen. Någon närmare studie kring detta är inte gjord i Sverige. Yrkestrafiken till sjöss använder satellit som primär distributionsform.

NRK:s distributionschef Petter Hox säger på direkt fråga från Sveriges Radio att kravet på signalstyrka för mottagning i båt är detsamma som för mottagning i bil i Norge. Kustområdet är täckt och sändarna når minst 50 kilometer ut i havet enligt ställda krav.

Utförligare belysning av frågan finns i det dokument, "Sammanställning från Sveriges Radio. Frågeställningar kring digital markburen radio", som SR skickade till Kulturdepartementet i maj 2015. (se bilaga 2)

Riksrevisionens punkt 4

DET ÄR TROLIGTVIS INTE SAMHÄLLSEKONOMISKT LÖNSAMT ATT GÅ ÖVER TILL DIGITALRADIO

Riksrevisionen framhåller att det funnits tydliga avgränsningar i granskningen av digitalradion och att man inte har belyst public service-frågorna. Det innebär att den samhällsekonomiska analysen inte har tagit hänsyn till de mervärden för medborgarna och samhället som en oberoende public serviceradio skapar.

Riksrevisionen skriver att granskningen inte fokuserat på "...mediepolitiska aspekter som mångfald, massmediernas oberoende och yttrande- och informationsfrihet". Dessa kärnvärden för bedömningen av samhällsnyttan av radioutbudet har alltså inte heller tagits med i beräkningarna.

Myndigheten för radio och tv (MRTV) har i den nyligen presenterade utredningen "Utveckling och påverkan i allmänhetens tjänst" påpekat att införande av digitalradio skulle ge mer jämlika förutsättningar mellan Sveriges Radio och den kommersiella radion på grund av utrymme för betydligt fler kanaler, nationella såväl som lokala.

MRTV skriver i utredningen att "...en utveckling av digital ljudradio via marknätet skulle (dock) kunna medföra flera kommersiella nationella programtjänster, vilket skulle ha en utjämnande effekt på konkurrensen mellan Sveriges Radio och de övriga aktörerna".

FM:s BEGRÄNSNINGAR

Riksrevisionen hänvisar till uppgifter om att dagens FM-nät skulle kunna omplaneras och därmed fler analoga kanaler kunna tas i bruk. Frågan analyserades 2008 av PTS med resultatet att utrymme för ytterligare en nationell kanal sannolikt skulle kunna skapas till en i sammanhanget hög kostnad. En total omplanering av FM-nätet, vilket skulle påverka täckning och prestanda för Sveriges Radios nuvarande kanaler, skulle eventuellt kunna ge ytterligare en kanal men till ett mycket högt pris. (Se PTS-rapporten bilaga 8/länk).

Försök att omplanera FM-nätet har tidigare gjorts i Danmark men detta avbröts.

Nederländerna är det enda landet i Europa där en omplanering av FM har genomförts. Processen tog lång tid och Nederländerna är ändå ett av de länder i Europa som nu snabbt bygger ut digitalradionätet.

Någon ny studie av möjligheterna till omplanering av det svenska FM-nätet finns inte vad Sveriges Radio känner till.

DIGITALRADIO I OMVÄRLDEN HÖSTEN 2015

De referenser som görs till andra länder är inte fullt uppdaterade. Det gäller till exempel uppgiften om att enbart Norge planerar en övergång från FM till digitalradio.

Statusen är följande:

- Den norska regeringen har beslutat om en övergång från FM till DAB och den kommer att ske stegvis under 2017.
- Även Schweiz har en beslutad plan om övergång till digitalradio som ska ske under perioden 2020-2024.
- Ansvarig minister i Storbritannien har sagt att ett beslut om en plan för en övergång till digitalradio kan presenteras inom det närmaste året.
- I Danmark är digitalradionätet utbyggt, men den plan för övergång som tidigare presenterats är under diskussion.
- Ytterligare två länder, Tyskland (lansering 2011) och Nederländerna (lansering 2013), har byggt ut digitalradionätet i snabb takt.
- Även Polen räknas enligt World DAB till de länder som, efter Norge, Schweiz, Storbritannien och Danmark, nu är på väg att bygga ut digitalradion.
- Ytterligare ett dussintal länder i Europa sänder digitalradio, i begränsad omfattning eller inom ramen för olika försök

www.worlddab.org har en uppdaterad beskrivning av digitalradion i Europa och den innehåller också siffror om antalet sålda apparater och antalet bilar med digitalradio i olika länder.

DIGITALRADIOTILLSTÅND REDAN UTDELADE

Regeringen meddelade före sommaren, i en tidningsartikel, att regeringen inte har för avsikt att gå vidare med den föreslagna planen för övergång från FM till ett digitalt marknät för radio. Regeringen förtydligar, i årets budgetproposition, att utvecklingen i omvärlden, bland annat i Norge, ska fortsätta att följas och fortsätter: "...mot bakgrund av bl.a. den internationella utvecklingen kan det dock inte uteslutas att frågan om en digitalisering av marksänd radio kan komma att aktualiseras på nytt i framtiden".

Förutsättningen för att Sveriges Radio ska kunna satsa på digitalradio är att det skjuts till extra medel för att klara distributionskostnaderna, parallellsändningarna i FM och DAB+ under övergången, och medel för att kunna utveckla utbudet.

Samtidigt som regeringen avvaktar med beslut om digitalradio för Sveriges Radio så hänvisar den till att den privata radion kan starta digitalradiosändningar. Regeringen skriver på annan plats i årets budgetproposition att 25 tillstånd att sända marksänd radio i ett digitalradionät har delats ut av

Myndigheten för radio och tv (MRTV) till den kommersiella radion (oktober 2014). Dessa tillstånd gäller i 8 år.

Dessa båda besked skapar oklarhet för såväl radiolyssnarna som radiobolagen när det gäller den svenska radions framtida distribution. Å ena sidan är det ett nej till Sveriges Radio, med besked om att regeringen kanske kan återkomma till frågan om en digitalisering av marksänd radio. Å andra sidan grönt ljus för privatradion att starta digitalradiosändningar med en teknik som regeringen anser har olösta frågor när det gäller teknik och prestanda.

Enligt Digitalradiosamordningen (SOU 2014:77) visar erfarenheten från länder där digitalradionätet håller på att byggas ut att en grundläggande förutsättning, för att det ska bli framgångsrikt, är att det görs enligt en sammanhållen för hela branschen och noga förberedd plan som politikerna har att fatta beslut om, d.v.s. för både public service och den kommersiella radion. Det var också utgångspunkten i det förslag som presenterades i utredningens digitalradioplan. Det var för övrigt också fallet när det digitala marknätet för tv byggdes ut i Sverige.

Den kommersiella radion har varit beredd att starta sändningarna i DAB+ men avvaktat beslut om vad som gäller för Sveriges Radio. Mot denna bakgrund och den oklarhet som regeringens besked innebär har nu den kommersiella radion begärt och fått uppskov med starten till nästa sommar.

Bilagor och länkar:

1. Sveriges Radios remiss på Digitalradioplanen SOU 2014:77
2. SR-dokument till Kulturdepartementet i maj 2015 "Sammanställning från Sveriges Radio. Frågeställningar kring digital markburen radio"
3. EBU R 138 om digitalradio
4. Norsk Mediebarometer <http://www.aftenposten.no/kultur/Norsk-mediebarometer-Ikke-siden-1994-har-vi-hort-like-mye-pa-radio-7980180.html>
5. Progira: Kommentarer till RR-rapport om DAB/Mats Ek/20150527
6. Rapporten från *Nasjonal kommunikasjonsmyndighet* (NKOM 10/2 2015)
7. Teracom – synpunkter på inkomna remissvar 2015 04-08
8. PTS om omplanering av FM-nätet 2008
<https://www.pts.se/sv/Dokument/Rapporter/Radio/2008/Frekvensplanering-FM-bandet---mojligheter-till-ytterligare-rikstackande-analoga-ljudradiosandningar---PTS-ER-20086/>